

Raportti

Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry Mestarit & kisällit –hankkeen toimijana 2019 – 2020

Tavoitteet

Suomen Kotiseutuliitto Mestarit & kisällit –hanke myönsi Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry:lle 500 euron suuruisen toimintarahaa vuonna 2019. Tavoitteenamme oli kytkeä toiminta yhdistyksen strategiseen tavoitteeseen kehittää Rovaniemen kotiseutumuseosta kaikenikäisiä kiinnostava ja tunnettu perinnekulttuurin elämys- ja oppimiskeskus, elävä museo. Mestarit & kisällit –sukupolvihankkeen mukaisesti tavoitteiksi asetimme periaatteet, että eläkeläiset sekä lapset ja nuoret toimivat yhdessä, osallistujilla on mahdollisuus myös itse suunnitella sisältöjä, toiminta on vastavuoroista, ryhmä kokoontuu säännöllisesti ja luodaan pysyväle ryhmätoiminnalle edellytyksiä.

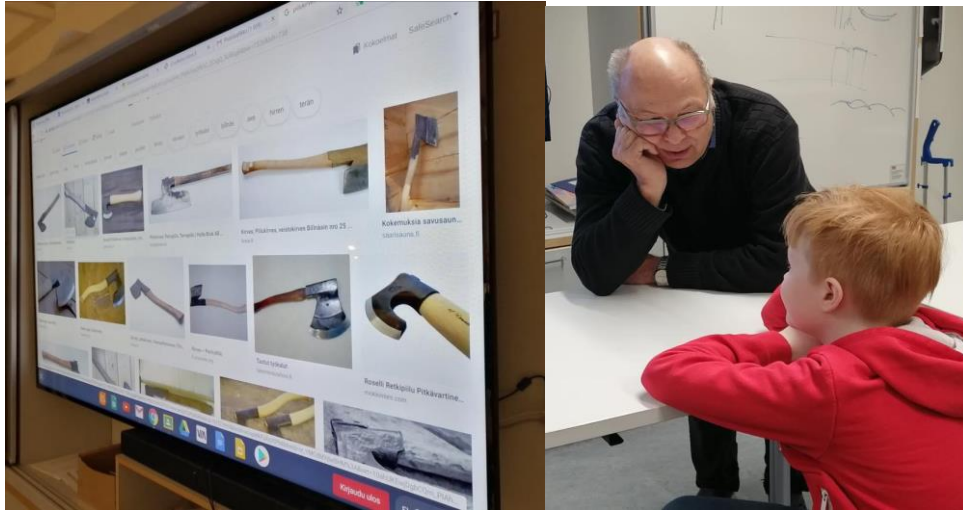
Suunnitelma ja toteutus

Saimme yhteistyökumppaniksi Ounasrinteen koulun 5. luokan opettajan johdolla. Suunnittelimme opettajan kanssa lukuvuoden kestävä ohjelman.

1) Museoesineen tarina

Oppilaat valitsivat pareittain heitä kiinnostavan museoesineen kotiseutumuseolla. Tehtävänä oli etsiä esineeseen todellinen tarina ja käyttötarkoitus. Lisäksi he saivat keksiä esineelle oman tarinan ja käyttötarkoituksen. Tulosten esittely tapahtui Ounasrinteen koululla, jossa mukana oli yhdistyksen jäseniä, tottolaisia, täydentämässä oppilaiden löytämiä tietoja. Koululaiset olivat tehneet tutkimistaan esineistä digi-esitykset. Uutta ideointia kuvasi yhden oppilasparin ajatus moottorilla käyvästä taikinapyörästä. Oppilaiden oli tarkoitus liittää tarinat esineisiin QR-koodilla kotiseutumuseolle, mutta tämä asia jäi koululla kesken. Ehkäpä myöhemmin saamme tarinat esille.

Lisäksi museoesineiden vertailua nykypäivän esineisiin tehtiin mestarit ja kisällit parityöskentelynä tekstiviestein eri paikkakuntien välillä. Toiminnasta syntyi mielenkiintoista tekstiviestien vaihtoa ja lopulta syntyi luottamuksellinen ystävyysuhde. Jatkossa kerromme toisillemme myös salaisuuksia.

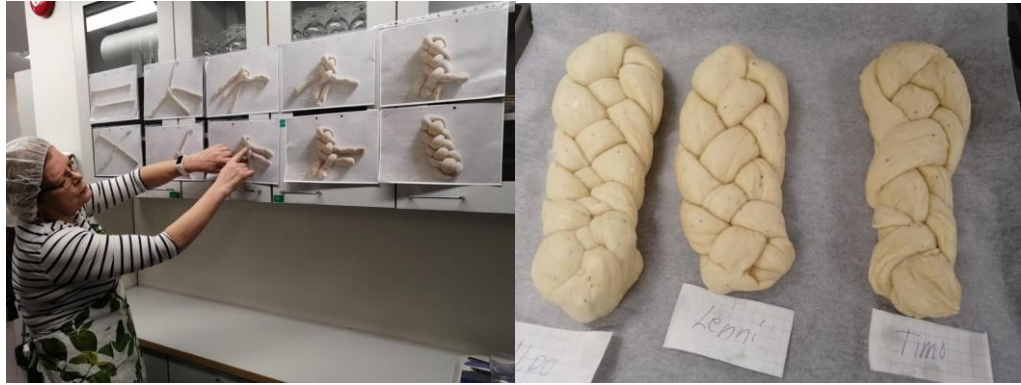


2) Puukko ja pulla

Taitoliiton valitsema Vuoden 2020 käsityötekniikka, vuoleminen valittiin yhdeksi oppimisen kohteeksi. Tapahtuma toteutettiin Ounasrinteen koululla. Tottolaisten mukaan saatiin iäkäs ja taitava puukkomestari Lintu-Antti. Hän toi mukanaan näytteitä omista teoksistaan. Oppilaat saivat Lintu-Anttilta oppia turvalliseen puukon käyttöön. Näin esimerkiksi voiveitsen vuoleminen onnistui mainiosti.



Toinen kädentaidon teema oli pullapitkon letitys neljällä säikeellä. Pullataikina tehtiin valmiiksi ennen oppitunteja. Tottolaiset emännät opettivat letitystä havainnekuvien avulla. Pitkoista syntyi oikein mallikkaita. Oppilaat saivat viedä pitkonsa kotiin. Oli ilo huomata, kuinka tosissaan ja innostuneita oppilaat olivat molemmista kädentaidoistaan ja kuinka tyytyväisiä me tottolaiset olimme puuhatessamme oppilaiden kanssa.



3) *Lapsiperheiden perinteinen laskiaistapahtuma*

Suunnittelimme koemielessä Rovaniemen kotiseutumuseon pihapiiriin perinteisen laskiaistapahtuman lapsiperheille. Hankimme pihaan hoijakan, tamppasimme liukumäen ”lohikuoppaan”, alustimme hiihtoladun, laitoimme makkaranpaistopaikan ja suunnittelimme perinneleikkejä ulos. Museon pirttiin laitoimme vanhoja kuvia laskiaisen vieton perinteistä ja arvausleikin. Kahvit, teet ja mehut laskiaispullineen olivat tarjolla. Jännittyneinä odottelimme lapsiperheitä paikalle, kun kyseessä oli tapahtumajärjestelyjen ensimmäinen kerta.

Laskiaistapahtuma hoijakoineen ja leikkeineen oli menestys. Paikalla kävi noin 200 henkeä ja vilskettä riitti. Muutama yhteistyökoulumme oppilaskin tuli tervehtimään tottolaisia.



4) *Oppilaiden haastattelut*

Suunnitelmissa oli, että oppilaat tulevat kotiseutumuseolle haastattelemaan tottolaisia. Ajatuksen oli, että parhaimmillaan kaikki oppivat uutta ja löytävät kotipaikastaan uusia puolia. Haastattelun teemoja olivat: Millaista oli 11-vuotiaan elämä ennen ja nyt? Mihin koululaisten aika kului ennen ja mihin nyt? Mikä aikoinaan ilahdutti ja mikä murehdutti –

entä nyt? Mikä on parasta tekemistä yhdessä? Miten digitaalisuus ja some kohtaavat paikallishistorian?

Koronaepidemian vuoksi lähitapaamisia koululuokan kanssa ei voitu enää toteuttaa. Siksi haastattelut jäivät toteuttamatta.

5) Kotiseuturetki

Keväälle 2020 oli suunnitelmassa yhteistyökoulumme oppilaiden suunnittelema retki teemalla ”Kotiseutu”. Oppilaiden tuli suunnitella, mitä he haluavat aiheesta esitellä meille tottolaisille. Toteutuksen oli tarkoitus olla Ounasrinteen koululla touko-kesäkuussa, mutta tapahtuma jouduttiin koronan vuoksi perumaan.

6) Lapsiperheiden juhannusaatto

Rovaniemen kotiseutumuseon pihamaalla on perinteisesti nostettu juhannusaattona Suomen lippu salkoon. Kesällä 2020 päätettiin, että suunnitellaan lipun noston ympärille lapsiperheiden juhannusaatto. Pihalle järjestettiin perinneleikkejä suopunginheittoineen puuporojen sarviin ja pientä tarjoilua koronarajoitukset huomioon ottaen. Tapahtumaan tuli paljon innokkaasti leikkiviä lapsiperheitä. Päätimme seuraavinakin vuosina tehdä juhannusaaton lipun nostosta lapsiperhetapahtuman, jossa myös lapsille voidaan välittää Suomen siniristilipun merkitystä ja arvokkuutta lippua nostettaessa.



7) Koululaisryhmien vierailut kotiseutumuseolla

Syyslukukauden alussa markkinoimme koulujen rentoreille mahdollisuutta vieraillla kotiseutumuseolla. Ohjelmaksi suunniteltiin 3 tunnin kokonaisuus, jossa aiheina olivat: lapsena 1800-luvun talonpoikaistalossa, perinteisten työvälineiden ja käyttöesineiden tunnistaminen sekä pihalla perinneleikit. Isommat oppilaat suorittivat myös ”Piian ja rengin tutkinnon”, tehtävämonisteen, jonka vastaukset löytyivät kiertämällä eri

museorakennuksissa. Syyskuun 2020 aikana museolla vieraili 21 alakoululuokkaa ja erityisoppilasryhmää, yhteensä noin 400 oppilasta ja noin 30 opettajaa. Palaute sekä oppilailta että opettajilta on ollut kiitettävää.



Talous

Kohde	Selite	€
Palkkio	Tapahtumien suunnittelu ja toteutusvastuu, videon teko M&k –hankkeelle ja facebookin ylläpito	250,00
Tarvikkeet ja tarjoilut	Tapahtumien tarvikeostot ja tarjoilut koululaisille	190
Tietoliikenne	Prepaid x 2 koululaisen ja tottolaisen välinen esineiden ja niiden käytön tunnistaminen sekä nykypäivän vastaava esine käyttöohjeineen	60
YHTEENSÄ	M&k -toimintaraha	500
Talkootyö	Mukana aktiivisesti 10 tottolaista, yhteensä noin 150 tuntia vapaaehtoistyötä, 15 € x 150 t = 2 250 €	

Loppuarviointi

Mestarit & kisällit –toimintaraha yhdistettiin kotiseutuyhdistyksen Ohjelmapalvelut –hankkeeseen, jossa toimintarahalla toteutettiin erityisesti lapsiperheteemaa strategisen tavoitteen suuntaisesti tavoitteena kehittää kotiseutumuseota kaikenikäisiä kiinnostavaksi ja tunnetuksi perinnekulttuurin elämys- ja oppimiskeskukseksi kahdeksan vuoden ajan: ensilumi, joulukaamos, pakkastalvi, hankikantokevät, jäidenlähtökevät, keskiyön aurinko, sadonkorjuu ja ruska, viitekehysessä. Koronaepidemian rajoituksista huolimatta kyettiin toteuttamaan ja kokeilemaan useita sukupolvien välisiä vastavuoroisia toimintoja onnistuneesti. Mestarit & kisällit –hankkeen periaatteet eivät unohdu kotiseutuyhdistyksessä vaan ne vahvistuvat tulevana vuosina entisestään siirtäessämme kotiseutu- ja perinnetietoa tuleville sukupolville. Museon ovet on avattu lapsiperheille. Lasten kiinnostus entiseen elämään on vahvistunut. Osa koululaisista on tullut museolle ilman vanhempiaan jo useaan kertaan. Mukana olleet tottolaiset tunnistetaan

kaupungilla ja tervehditään iloisesti. Paras palaute lapsilta on huudahdus ”Mie haluaisin jäähä tänne asumaan.”

Rovaniemellä, 1.10.2020

Esko Oikarinen
Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja

Kerttu Oikarinen
Kotiseutuyhdistyksen sihteeri

Kaija Sälevä
Johtokunnan jäsen, hankevastaava